

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

Califul exilat

Abdul Mejid, califul turc, detronat de adunarea națională din Angora

Biblioteca „I. G. Bibicescu“

Mehedințeni au salutat, cu multă pietate, rămășițele pământești ale aceluia care a făcut cel mai mare bine județului lor. A fost, desigur, un om al țării Ioan G. Bibicescu, dar noi părăsim cadrul larg al activității și trecerii sale printre oameni, și ne îndreptăm gândul numai către orașul, pe care, spre sfârșitul zilelor sale, l-a dăruit cu o îmbrățișare atât de românească și de profund umanitară. Și n-o facem aceasta ca să-l preamărim, ci numai ca slujire de vrednică pildă celor și din alte cuprinsuri ale țării ca, în ținuturile lor, să facă și ei aceia ce I. G. Bibicescu a făcut pentru Severineni și Mehedințeni.

Măreața bibliotecă, așezată în superba clădire a teatrului orașenesc din T-Severin, va fi de astăzi înaintea un nesecat izvor de cultură pentru generațiile tinere ce se vor perinda pe acolo. Dacă oamenii mari ai României s'ar gândi să-și cinstesc astfel vatra ce l-a văzut născându-se și crescând, țara întregă ar înflori repede și cultura neamului s'ar împrăștiă darnică peste toți.

Cimitirul orașului T-Severin adăpostește astăzi acea cea mai rămasă pământescă din nobila existență a unui fiu al Mehedinților. Acel cimitir va ajunge un loc de pelerinaj al celor care se vor gândi să parfumeze cu flori amintirea unui om de bine.

Numunai această perspectivă de sărbătorire post mortem dacă ar fi, și încă ar fi de ajuns să stimuleze altruismul și patriotismul iubitorilor de țară, de pământul pe care s'au născut și crescut.

Acest gând al sărbătoririi postume n'ar fi totuși de cât un aspect al egoismului omenesc, totdeauna încântat să știe că nu va fi uitat.

Adevărata curăție sufletească o are însă acela care face binele fără să cugete la răsplătă. Neuitarea vine dela sine, o proclamă faptele.

Astfel a gândit și răposatul I. G. Bibicescu când a dăruit Mehedinților biblioteca, din care și-a sorbit lumina vieții și a muncii sale.

Noi nuri putem proslăvi mai bine și mai curat amintirea de cât exprimându-ne speranța că, și în celelalte cuprinsuri ale țării, va sluji de vrednică pildă românească și umanitară moștenire — o bibliotecă răspânditoare de lumină — a vlăstarului de moșneni din Cerneți.

O țară cu astfel de cetățeni, e, predestinată gloriei și celei mai rednice civilizații.

De aceea, în fața tinereții de astăzi, aducem laudă veștii unui om care a știut cu demnitate să treacă pragul celeilalte vieți.

L. I.

Părăsita

Intr'un parc minunat unde o mulțime de pomi săntreceau în frumusețea formelor, jocul umbrelor și nenunțratele tonuri de verde, era clădită o bisericuță veche, veche de tot, adevărată comoară bizantină. Zidită de un voevod credincios pe vremea când Domnii de pe pământ iubeau pe cel din cer și-i slăveau numele ridicând clădiri care să vorbească oamenilor de puterea sfântului locaș, un artist visător zugrăvisse toată poezia sufletului său religios. Scene biblice, duioase de naivitate și grație, culori armonioase pe care vremea le umbrise dându-le mai mult farmec în bruma în care le învăluisse. Altarul sculptat în lemn ca o dantelă de aur înegrit, era fermecător; iar icoanele bătrâne cu nimbul lor de aur, priveau cu ochi iertători pe necredincioșii cari se învârteau în incintă.

Intr'o dimineață, o doamnă dintre acelea care cred încă că darurile pământești le vin de la Dumnezeu, se ducea să se închine în bisericuță. Era în zorii zilei: soarele strecura printre frunzele ude de rouă razele-i aurii, sorbind cu sete lacrimile Aurorei. La ușa încă închisă, văzu o legătură din care eșeau ușoare gongă-

neli. Cu inima tremurândă tânăra femeie se aplecă. Ea zări un copilăș cu chipul îngeresc care-i întindea brațele. Un bilet sta pus pe pieptul micuței ființe. Doamna îl citi. „Incredințez fetița aceasta Maicei Domnului iertătoare și milostivă. O, mamă care se duce în lumi mai bune! Numele copilei este Mița.“

Lacrămi picau din ochii care cereau acel bilet! Ce dramă fusese în inima aceleia care se despărțea de copila ei?... Tânăra femeie luă în brațe copilița care gongănea. Hainele pe ea erau luxoase; la gât avea un șir de mărgăritare de mare preț. Nedurită, doamna sta cu fetița în brațe neștiind ce să facă, când apărură preotul bisericii. Ea se grăbi să-i istorisească întâmplarea și-i ceru povăț. Preotul o întrebă care era cauza pentru care venea așa de dimineață la biserică?

Am venit să mă rog; am tot pe lume părinte, afară de un copil“.

— Dumnezeu v'a scos în cale pe acesta, fie-vă milă de el, iubiți-l ca pe al dumneavoastră, nu vă veți căi“.

Tănăra femeie ingenunche în fața altarului, apoi plecă cu darul Maicei Domnului.

Copila găsită creștea ca pe flori.

Cu ochii mari, verzi, cu sprâncenele arcuite, obrații rumeni și părul ară-

miu era de o frumusețe stranie. Mădicărea mișcărilor, vioiciunea apucăturilor, făceau s'o asemene unei câprioare. De o inteligență scripitoare și de o grație rară. Protecția ei nu se căise nici un minut de la pta frumoasă ce săvârșise. Inzestrată de natură cu un mare talent muzical, Mița învățase să cânte din vioară și flaut, dar flautul îi plăcea mai mult; zicea că sunetele se apropie mai mult de vocea omenească. Și apoi, este singurul instrument cu care poți pleca de acasă fără bătaie de cap. Frumoasă, iubită, tânăra fată implinise optsprezece ani; ea nu cunoștea din viață suferința și grija zilei de mâine.

Nici odată mama adoptivă nu-i spusese că nu era fata ei, o rugase numai să poarte șirul de margaritar întotdeauna la gât de dragul ei. Intr'o zi mama sa se sculă cam bolnavă, până în trei zile răul făcu atâta progres, în cât muri! Nu pricepu nimic!...

Despărțirea de mama ei o revoltă până a-i pune mintea în primejdie. Află cu groază și mirare că nu era fica generoasei femei care o crescuse. Ii venea să nebulnească de durere.

Avea viziuni stranii, și din plânsul cel mai jalnic, trecea la o bucurie grozavă întinzând brațele spre mama pe care i se părea c'o vede!...

După moartea binefăcătoarei ei, situația Miței se înrăutăți. Mama ei nu făcuse prin tribunal nici o adopțiune. Insufletită de cele mai bune sentimente și fiind încă tânără nu se gândise că moartea putea țara așa de năprasnic firul vieții. Generoasa femeie avuse de gând să facă un testament, dar nu-l făcuse. Ea lăsa pe Mița tot așa de săracă ca'n ziua când o găsise pe pragul bisericii.

După câteva săptămâni de la moartea mamei sale sârmana fată trebuia să părăsească casa în care fusese atât de fericită!

Nimeni nu se gândi ce va face acea copilă nepregătită pentru apriga luptă a existenței. Nimeni nu se înduioșă de lacrimile ei! Moștenitorii îi lăsară numai îmbrăcăminte și perlele de la gât care fură izvorul de unde putu biata fată să facă față nevoilor. Iată-o pe Mița într'o odăiță unde oclă patul pe care doarme nu este al ei. În nemărginita-i durere, găsisse un sprijin în bătrânul doctor care căutase pe mama sa. El îi căută locuință, el cu cuvinte blânde încercă să pue un balsam pe acea inimă rănită. Dânsa îl întrebă ce ar putea face ca să-și câștige existența?

După ce se sfătuiră mult, fu hotărât ca Mița să dea un concert. În acest scop bătrânul doctor o prezentă mai multor muzicanți care se entuziasmară auzind'o cântând.

Când apărură tânăra fată pe scenă, cu rochia neagră, cu părul arămiu, cu ochii verzi splendizi și fața palidă, produse o vie impresie în public. Cu mâna tremurând începu să cânte din vioară. Când sfârși, lumea în pi-

Câteva momente din viața marelui Eleonora Duse

Eleonora Duse, celebra tragediană italiană care a murit de curând la Pittsburg după ce cunoscutese toate înălțimile gloriei și toată grozăvia mizeriei, are o poveste din cele mai interesante.

Eleonora Duse fu, în adevăr, o a doua Sarah Bernhardt. Ea fu adusă, în 1897, în Franța unde, — între alte roluri cari o consacrară ca personalitate artistică mondială, — jucă rolul Margaretei Gauthier din „Dama cu Camellii”. Interpretarea absolut nouă și personală a acestui personaj surprinse profund pe spectatori. Simplitatea mijloacelor întrebunțate și puritatea vocii artistice câștigară complet publicul, și reprezentarea fu un triumf.

O a doua Sarah Bernhardt se ridicase atunci, consacrată fiind chiar la Paris.

De altfel, cele două mari tragediene s-au întâlnit de mai multe ori, și Duse s'a folosit de unele îndrumări pe cari Sarah Bernhardt i le-a dat cu bunăvoință.

Cariera Eleonorei Duse poate fi numită cu drept cuvânt un roman. Se zice că s'a născut în tren, nu departe de Veneția.

Tatăl său, Alexandru Duse, făcea parte dintr-o trupă ambulată. El voia cu orice preț să

facă din fiica sa o artistă, pe câtă vreme mama Eleonorei, o frumoasă țărăncă, Angelina Capuletta, ar fi voit s'o vadă femeie liniștită, văzându-și de treburile gospodăriei. Ea însă hărăzi copilei sale toate bunete

+ ELEONORA DUSE

insușiri pe cari le avea, — sinceritatea, simplitatea și naturalitatea, emoțiunea naturală, — elemente cari au contribuit așa de mult la succesul ei.

La vârsta de 4 ani, Eleonora juca în „Mizerabili”, pe Cosetta; când femeea fără inimă, — care, în piesă, e mama ei, — o bătea, poate cam prea tare pentru un simplu joc pe scenă, fetița era gata să plângă. „Taci, dragă, — i se spunea, — taci și răzi, că așa e în piesă!”

Un moment au mai puțin impresionant în viața ei a fost acela când, la vârsta de 14 ani, a jucat, la Roma, pe Julietta. Romeo găsea în ea pe tână ideală și pasionată, eroină visată de Shakespeare. Sala toată era ca în prada unei vrăji.

După terminarea reprezentației, când scena era goală și sala în întunec, Eleonora se ridică din sticlă în care trebuia să stea în actul ultim, și, în noaptea strălucită și luminată de lună, ea porni pe o câmpie vecină și vreme îndelungată merse, ca în vis, fără să spună o vorbă.

Tatăl său, care plin de neliniște așteptase acea reprezentație hotărâtoare, o urma fără să aibă curajul să-i spună o vorbă.

În acea seară, marea Eleonora Duse, copilă de 14 ani, avusese revelația grandioasă sale personalități artistice.

Capra domniului Seguin

povestire de ALPHONSE DANDET

Lui Pierre Gringoire poet liric la Paris

Vei rămâne pururi același sămănul meu Petre.

Cum! Ți se oferă un post de cronicar la un mare ziar din Paris și tu refuzi. Dar uită-te la tine, nenorocite! Privește-ți haina ruptă, încălțămintească scâlciată, obrazul slăbit care strigă a foame. Iată unde te-a dus pasiunea versurilor. Iată cecace ai câștigat în zece ani de slujbă credincioasă printre discipolii maestrului Apolo! La urma urmei nu ți-e rușine?

Fă-te cronicar Petre, fă-te cronicar. Vei câștiga atunci parale bune, vei putea mânca și tu cum se cade și în zile de premieră vei avea o pană frumoasă la pălărie.

Nu? Va să zică nu vrei. Ții morțic să fii liber? Ei bine ascultă atunci povestea caprei d-lui Seguin. Ai să vezi ce câștigă omul când vrea să rămână liber.

D. Seguin n'avesse nici odată noroc cu caprele.

Pe toate le pierdea în același chip: într-o bună zi își rupeau funia și se duceau la munte unde le mânca lupul. Nici mângâierile stăpânului, nici frica de lup, nimic nu le putea opri. Erau se vede niște capre independente.

Bunul domn Seguin care nu pricepea firea acestor dobitoace, era disperat și își zise:

— Se vede că toate caprele se plictisesc la mine, n'am să mai iau nici una de aci înainte.

Cu toate astea nu se descurajă și după ce pierduse în același chip vreo șase capre, mai cumpără una, numai că de data asta avu grija s'o ia de mică, așa ca să se poată deprinde mai bine cu el.

Ah! Petre cât era de drăguță capra d-lui Seguin. Era aproape tot așa de frumoasă ca aceea a Esmeraldei, — și-ai aduci aminte Pere, — și în afară de asta era supusă și se lăsa să fie mulsă fără să se urnească și fără să-și vâre piciorul în strachină. Un juvaer de capră, ce mai încoace în colo.

D. Seguin avea în dosul casei un țarc împrejmuț cu merișor. Aici aduse pe Blanquette. O legă de un par, având grija să-i lase frânghia cât mai lungă. Capra era nespuse de mulțumită și mânca cu atâta poftă în cât d. Seguin își zise:

— În sfârșit, iată una care n'o să se plictisească la mine.

D. Seguin se înșelă. Blanquette începu să se plictisească.

Într-o zi uitându-se spre munte, se gândi:

— Ce bine trebuie să fie acolo sus. Ce plăcere să alergi prin iarba înaltă, fără frânghia asta blestemată. Boii pot păștea în țarcuri, dar nu caprele căroră le trebuie mult loc.

cioare, o ovaționa! Succesul ei fu un delir!

Speriată de acea manifestare, nu-i venea a crede că acel succes era al ei. Bătrânul doctor plângea de bucurie, era sigur că Mișca va deveni o celebritate.

Tânăra artistă plecă mai liniștită și cu speranțe în viitor. Acest izvor de bucurii care-l descoperise n'ea, îi deschidea orizontul vieții sub o formă limpede ca cristalul, în care putea culege briliantele gloriei!

În diferitele orașe unde cântă fu urmată de succes. Astfel ajunse în localitatea unde o găsisse mama ei adoptivă. Localitate unde natura generoasă făcuse un rai pământesc. Păduri splendide acopereau munții și dealurile, variind la infinit în forme mărețe și grațioase. La poalele lor bătrânul Olt își răsfăța apele acivilioase, aci liniștite ca o oglindă. El, în lungul drum, neîncrețit de lung, pierdut în negura vremurilor; istorisea în cânturi fermecătoare multe povești dusoase. Aci le șoptea de abia le putea-i pricepe, aci supărat și vijelios le striga în gura mare aceloră care îi pricepeau graiul. Nimeni nu va putea pricepe mai bine ca Mișca cântecul Oltului. Sufletul ei tânăr răspundea înduioșat sufletului nemuritor al bătrânului rău.

Seara se ducea copila cu flautul ei și cânta pe marginea apei spumegând. La cântul ei valurile și murmurile cristaline fermecate, răspundeau accentelor încântătoare!

(Sfârșitul în Nr. viitor)

Enescuina Păllă

IUBIȚI-VA!...

de LEONTIN ILIEȘCU

*Iubiți-vă cât cerul este
senin și crângul încă n'florit.
Iubiți-vă ca'ntr'o poveste
cu feți și tinere fecioare!*

*Iubiți-vă! Doar în iubire
ascunsă e geneza lumii.
În ea e sfânta fericire
a pruncului la sânul mii.*

*Iubiți-vă cât cerul plin e
de neumbrită armonie,
Iubiți-vă ca'n vreme senină,
ce-au fost și n'or să mai...*

*Iubiți-vă! Doar în iubire
uși cruda vieții sbuciumare.
Iubind renaști, în altă fire,
mai blând, mai generos, mai mare.*

*Iubirei cântecul ce'n noapte
il cântă zeii din harfe sfinte.
Când se îngână'n caste șoapte
cu ei aducerle-aminte.*

*Și astrele respir' iubire
în nopțile de Mai, albastre.
Când toate parcă iartă'n fire
păcatele trufiei noastre.*

*Iubiți-vă! E primăvară
revărsătoare de iubire.
Apoteoză milenară
a lui Isus în nemurire.*

*Și toată ura astăzi moare
în roua florilor iubirii,
Ca un simbol de reînturnare
a lumii către rostul firii.*

Din clipa asta iarba îi păru fără gust. O cuprinse plictiseala și începu să slăbească.

D. Seguin vedea că Blanchetta are ceva, dar nu știe anume ce.

Intr'o zi pe când termina tocmai s'o mulgă, capra îi zise în limba ei :
— Ascultă, domnule Seguin, mie nu-mi mai place aici, vreau deci să mă lași să mă duc la munte.

— Vai, Dumnezeule, și ea strigă bătrânul înlemnit. Ce Blanquette, și tu vrei să pleci ?

Capra răspunde :

— Da, domnule Seguin.

— Dar bine, nenorocito, ce te faci când o da lupul peste tine, fiindcă la munte sunt lupi..

— Am să-l împung, d-le Seguin.

Și lupului o să-i fie frică de coarnele tale ? Mi-a mâncat el altele. Ții minte pe bătrâna „Roșcovana“ de anul trecut ? Ce mai capră zdravănă era aceia. Toată noaptea s'a bătut cu lupul și în zori lupul a sfâșiat'o. Dar capra nu voi să asculte nici în ruptul capului de sfaturile d-lui Seguin. Acesta înfuriat luă capra și o închise într'un staul întunecos. Din nefericire uitase ferestra deschisă și abia eșise din staul că Blanchetta o șterse.

Râzi, Petre ? Te cred, ești de partea caprelor. Vom vedea însă dacă ai să mai râzi mai departe.

Când căprița ajunsese în vârful muntelui fu o adevărată sărbătoare obștească. Brazilii și castanii o primiră ca pe o regină. Intr'un cuvânt tot muntele o sărbători.

Aci era iarbă din belșug și ce de mai iarbă. D'apoi florile.

Căprița bălăe se tăvăli prin iarbă apoi o luă la goană de-alungul piscurilor. Odată în vârful unuia din aceste piscuri zări jos de tot în vale casa d-lui Seguin. Lucrul acesta o făcu să râdă cu lacrimi.

— Cât e de mică... își zise ea. Cum de am putut sta acolo..

Deodată vântul se făcu rece. Muntele se înbracă într'o manta viorie : era seara.

— Așa de curând, își zise capra, și se opri în loc mirată.

Jos în vale câmpul era înecat în ceață.

Un urlat se auzi prin munți.

— Huu, huu !..

Blanquette se gândi că trebuie să fie lupul. În aceeași clipă un corn sună departe unde va. Era bunul domn Seguin care făcea o ultimă sfortare.

Huu, huu ! făcu lupul.

Blanquettei îi trecu prin gând să se coboare, aducându-și însă aminte de țare, se răsândi ; dar aproape în aceeași clipă apărură și lupul.

Uriaș, nemișcat, stând în două la-

be, se uita la biata capră.

Blanquette se simți pierdută, dar aducându-și aminte de pățania Roșcovanei, se hotărî să se apere. Nu doar că ar fi nădăjduit o' să omoare pe lup,—caprele nu omoară pe lupi,—ci doar ca să vadă dacă va putea ține cât bătrâna Roșcovana.

Lupul înaintă și Blanquette se apără cu o îndârjire nespusă silind mai bine de zece ori pe lup să bată în retragere.

Asta dură toată noaptea. Una câte una stelele dispăruseră. Blanquette îndesa loviturile de coarne și tot astfel lupul mușcăturile. Deodată o licărire palidă se ivi. Erau zorile.

— În sfârșit, zise biata căpriță care nu aștepta decât zorile ca să moară. Și ea se lungi la pământ cu blana-i albă pătată toată de sânge.

Atunci lupul se aruncă asupra biete căprițe și o sfâșia.

Adio, Petre !

Povestea pe care ți-am istorisit'o nu e un basm. Dacă vei veni vreodată în Provanța, toate gospodinele de pe aici îți vor vorbi în dialectul lor despre capra domnului Seguin, care s'a bătut toată noaptea cu lupul și pe care lupul a sfâșiat'o în zori..

Ai înțeles, Petre ?

Pe care lupul a sfâșiat'o în zori..

Trad. de Const. A. I. Ghica

Din cele văzute și citite

Din istoria vechiului Egipt

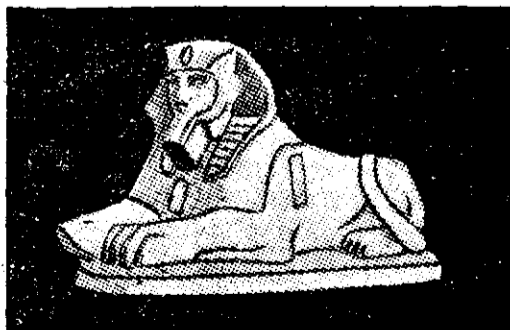
Știncșii

Intr'un alt articol vorbeam de dogmatismul și condiționalul din arta egiptiană, care interesează acum atât de mult lumea întreagă în urma recentelor descoperiri făcute în Egipt. În cele ce urmează voi vorbi de câteva monumente egiptiene pe care le-am văzut în Rusia la Petrograd și care sunt din cele mai apropiate de epoca monumentului descoperit nu de mult în Egipt.

La Petrograd, erau și cred că vor exista și acum, dacă bolșevicii nu îi vor fi înlocuit cu alți sfynxi egiptieni aduși încă din 1829 de ruși după o expediție a lor fericită în Turcia. Ei erau așezați în fața Academiei de Arte și făceau o impresie pe cât de maestăoasă pe atât de bizară prin neobișnuitul de a vedea în capitala

Nordului monumente aduse de sub dogoritul cer al Egiptului.

Acești sfynxi aparțineau după cercetările făcute pe inscripțiile găsite pe ei, epocii egiptiene zise a „Noui

Sfynxul din Muzeul Louvre (Paris)

impărății” și renumite prin domnia faraonilor Amen-hetep hec Nast și Neb-Maatka.

Numele lui Amen hetep hec Nast este legat de epoca de dezvoltare a culturii și puterii Egiptului după izgonirea din țară a nomazilor care o stăpâniseră și care au rămas cunoscuți cu numele de *ghicsi*. Acești *ghicsi* „veniseră de la Răsărit” cum veneau și în Europa tot de la Răsărit barbari și au stăpânit Egiptul câtva timp arzând orașele, distrugând

Cum se lucra și modela un Sfynx

(de pe un desen dintr'o piramidă egipteană)

Temple, ucizând pe localnicii sau transformându-i în robi.

Distrugerea *ghicșilor* s'a făcut de faraonul *Iahmos* (1700-1590) înainte de I. Ch. Urmașii lui până la suirea pe tron a lui Amen-Hetep a refăcut țara, au întărit-o și ridicat-o așa că el se găsește faraon în cea mai deplină dezvoltare a ei.

Portretul acestui faraon ar fi chiar în trăsăturile *Sfinșilor* de la Petersburg. După trăsăturile acestea s'a părea că el este de origine etiopiană. Amen-Hetep se deosebete de cei alți predecesori ai lui prin aceea că este un suveran, puțin războinic, liniștit care caută să păstreze puterea și prestigiul țării nu cu armele dar prin relațiuni cu popoarele vecine.

Preocuparea lui principală este clădirea de Temple și monumente. Sub el se sculptează coloșii așa ziși ai lui *Memnon* din Theba. Arhitectonul care îi excuta purta același nume ca și faraonul *Amen-Hetep* și este cur-

Sfinxul din Menepes

noscut de a fi fost creatorul artei celei mai sănătoase și mai naturale a Egiptului aceasta e cel puțin părerea egiptologului german *Spiegelberg*.

Amenhetep faraonul era căsătorit cu o simplă egipteană *Tii*, dar pe care a iubit-o foarte mult și o lua cu el la toate serbările și sfînțirile Templelor și ea avea o mare înrâurire asupra soțului său.

Dezvoltarea culturii egiptene din acea epocă se desăvârșește cu ridicarea orașului Theba la rangul de capitală a țării. Așezată pe ambele maluri ale Nilului, din care n'a rămas de cât ruine, locuite azi de arabi, cari le-au dat alte numiri; din vechea Theba n'a rămas azi aproape nimic. Totuși pe malul drept al Nilului la Luxor se găsesc urmele Templului închinat celor treizeci ai Egiptului *Amon*, *Mut* și *Honsu*.

Cea mai însemnată parte a acestui Templu este altarul, hipostilul și curtea cu coloanele ridicate de Amen-hetep și complectate de Ramses al II-lea. De aci a fost, de altfel ridicat obeliscul care se găsește pe piața *Concordiei* din Paris.

Pe malul stâng erau Templurile *Medinet Abu*, *Remsum*, *Deir El Ba-*

hri, *El-Cuma* (denumiri arabe după satele din apropiere) și Templul lui *Amen-hetep*, din care s'au conservat statuile gigante, coloșii *Memnon*. Din

Tii — soția lui Amen Hetep
Hec Nast

aceste locuri au fost ridicați și cei doi sfinși pe care i-am văzut pe piața din fața Academiei de Arte din Petrograd.

Cât drum le-au trebuit să facă și câte secole după ce au fost așezați acolo pe marginea uriașului Nil!

Sunt mulți probabil curioși de știi ce au vrut egiptienii să exprime prin Sfinși. Intrebarea și-au pus-o și oameni de știință. *W. Wundt* în cartea lui despre *Psihologia popoarelor* crede că sfinșii — care sunt o unire a figurei unui animal — în general un leu, mai rar un urs — cu omul —

Sfinxul faraonului Tutmos III
(Muzeul Britanic)

reprezentau duhurile apărătoare a locurilor sfinte și care trebuiau să exprime și puterea animală și inteligența omului. De aceia sfinșii se găsesc în apropiere de morminte.

Sfinxul grec este cu totul altceva de sfinxul egiptean el exprimă taina și enigmaticul și când cuvântul *sfinx* se raportează la înțelesul de enigmatic trebuie luat în vedere sfinxul grec și nu cel egiptean.

Afară de sfinși de la Petersburg se găsesc acum sfinși în multe capitale

din lume aduși din țările străine și ruinele egiptului.

Cel mai mare este cel de la *Glizeh* sau de la *Memfis* după numirea antică.

Muzeul Louvre din Paris are o serie întreagă de sfinși, care de care mai frumoși. Același lucru se vede și în muzeul Britanic din Londra.

Sfinși au fost găsiți și în ruinele Asiriei ca și în acele ale Braziliei, dar nicăeri ca în Egipt forma aceasta de sculptură n'a atins atâta eleganță și o trecere mai armonioasă și mai naturală de la corpul animal la capul omului.

Sfinxul din Petrograd

De multe ori sta clipe întregi în contemplație în fața acestor monumente de piatră care exprimă ființe atât de bizare, atât de nereale și care totuși îți lasă o impresie adâncă de nepătrunsă și enigmatică.

Dr. I. D.

Cântec

*Coboară blând flori de primăvară
Și inima mi-e plină de iubire
Visările-mi și întreaga mea gândire
Ți le trimit acum pe vânt de seară*

*Și-n farmecul suav al înserării
Când inima ție e plină de credințe
Când luna scaldă pulberea cărării
Și când se nasc în sufletu-ți dorințe.*

*Ași vrea că tu cuprins atunci de vraja
Ce se revărsă peste întreaga fire
Să lași iubire mi-e să stea de strajă
De-a purarea pentru a te slăvire.*

El. A. Hussard

GEORGETA DUCREST

AMINTIRI DESPRE IMPARATEASA IOSEFINA

Traducere de CONST. A. I. GHICA

CAPITOLUL II

Călătoria la Geneva. — O vizită la Ferney. — Impărăteasa Josefina

Starea tatălui meu înrăutățindu-se în urma unor lungi și numeroase dureri, medicii găsiră cu cale să-i recomande să călătorească; și propuseră chiar să meargă în Elveția. Tata alese orașul Geneva a cărui climă era temperată și mai ales fiind că orașul acesta era aproape francez.

Țiimp de trei ani am văzut de aproape diferitele clase ale societății. Cu tot liberalismul lor locuitorii din Geneva sunt de o mândrie nespūsă. Vechile familii patriciene sunt tot atât de geloase de rangul lor ca și prinții și ducii în Franța. Nu poți locui în orașul de jos (cartierul cel mai plăcut) fără a resimți disprețul tuturor acelor care locuiesc în orașul de sus. Negustorii stau în străzile vecine cu lacul; funcționarii, bancherii și oamenii cu stare se silesc din răspuțeri să stea într-o casă situată pe o stradă unde nu poți ajunge decât după ce ai urcat câteva dealuri deșul de înalte.

Când am sosit la Geneva mama a închiriat o casă pe o plată în vecinătatea Ronului; de la ferestrele noastre privești era cum nu se poate mai frumoasă. Mama încântată de estivalitatea casei rămase foarte surprinsă de aerul ghețal al unei prietene a noastre, ascultând descrierea aceasta: — „Nu găsești că am făcut bine că am luat casă aci? o întrebă mama.

— O! Na.

— Și pentru ce? N'o să stăm bine aci?

— Da, dar nu poți sta aici.

— Nu văd pentru ce.

— Fiind că stați în orașul de jos. Cartierul acesta este pentru negustori și nici de cura pentru societatea înaltă.

De voie, de nevoie, am trebuit să căutăm o altă casă, deoarece toate persoanele pe care le-am consultat erau de aceeași părere.

În cele din urmă am găsit, într-o stradă urâtă, mică și strâmtă o casă întunecoasă.

Prietena noastră care se temea că n'o să putem găsi o casă în cartierul acesta frumos, păru încântată de descoperirea acestei casei.

CASA LUI CALVIN

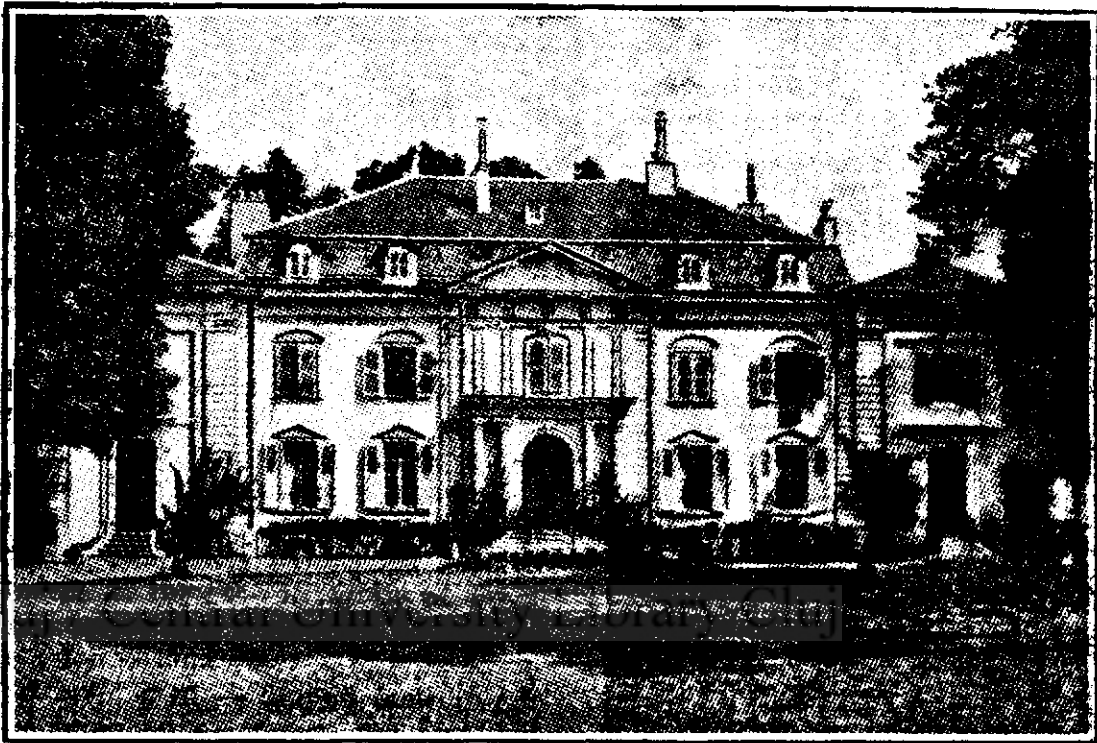
Am vizitat diferitele camere care alcătuiau casa asta. Toate erau întunecoase și pline de igrasie. Mama era dezolată de a fi nevoită să facă un atare sacrificiu. Pentru a o consola puțin prietenele ei îi spuneau în orice moment că va locui în casa lui Calvin, *) cea ce este o mare onoare.

*) Casa locuită de familia Daucrest la Geneva există și azi încă și este într'adevăr casa în care a stat Calvin.

Cu puțin timp după instalarea noastră aici ne-am dus la Ferney situat lângă granița elvețiană și unde Voltaire a stat dela 1760 până la 1778. Orașelul acesta după cum se știe, a fost un adevărat centru intelectual al Europei.

Ară-am de nerăbdare de a vedea castelul pe care îl clădise aci Voltaire. Cu toate acestea am fost foarte desamăgită zăbind o clădire desul de obicinuită. Mi s'a spus că d. de Badi, actualul proprietar, schimbuse în mare parte exteriorul castelului, ceea ce nu trebuia să dea o părere tocmai bună despre gustul și spiritul domnului de Badi.

Portarul ne-a introdus în camera lui Vol-

Castelul lui Voltaire la Ferney

taire și pe un ton monoton ne-a recitat tot ceare știam mai dinainte. Aerul lui plictisit și figurile nepăsătoare dovedeau că rostise de ani de zile aceleași fraze stereotipe.

Oduia aceasta era foarte prost întreținută. Două portrete, acela al lui Lokain și al marchizei de Chatelet alcătuiesc mobilierul acestei odăi.

Înainte de a pleca din odia aceasta, care lasă o impresie adâncă de tristete, portarul nu uită nici odată să ceară un bacșis. Fraza asta, trivială, e cu totul nelalocul ei în această împrejurare.

Grădina e urâtă. La capătul unei alei se află un umbrar unde Voltaire a compus multe din lucrările lui. De-abea dacă se zărește de-aci lacul și mulți se întreabă cum de a putut Voltaire să stea atâta vreme aci.

Poate că și dintr'un spirit de cochetărie a dorit ca să n'aibă nimic, în jurul lui, din ceea ce ar putea place restului muritorilor; își închipuia că celebritatea lui era de-ajuns pentru a atinge și din punctul acesta de vedere avea deplină dreptate, fiind că din toate colțurile lumii vin aci tot felul de oameni care resimt o satisfacție vădită când spun că au văzut reședința lui Voltaire.

Josefina călătorea în epoca aceea în cel mai strict incognito, sub numele de comtesa d'Arberg. Venise la Geneva pentru a vedea pe vice-regele și pe soția lui cari sosiseră din Milan pentru a sta câțva timp cu dânsa. N'o văzuserăm de multă vreme și averea noastră nu ne îngăduia să mergem la Curte unde luxul era foarte mare. Mama socotind că are câteva obligații față de Majestatea Sa, era de datoria noastră să-i facem o vizită pentru a-i prezenta omagiile noastre. Am cerut deci onorarea să-i fim din nou prezentați și am primit un răspuns foarte curtenitor care ne anunța că în curând vom fi primiți în audiență.

Impărăteasa locuia la hotelul d'Angleterre,

în fața unui mic sat care se află în apropierea orașului Geneva pe malul lacului. Ne-am prezentat convinși că hotelul trebuie să fi fost transformat cu totul din pricina prezenței unor astfel de oaspeți și că toți călătorii au fost evacuați pentru a face loc personalului Curței. Care a fost însă surprinderea noastră văzând că nimic nu se schimbuse și că Impărăteasa călătorea cu o simplitate de parcă ar fi fost o persoană obicinuită.

D-na d'Andenarde, doamna ei de onoare, ne-a introdus într-o odăiță, fără anti-cameră și care era iatacul Majestății Sale.

Josefina era îmbrăcată și ne-a primit cu cea mai mare bunăvoință și ne-a întreținut o oră. La plecare ne-a spus că ar fi foarte încântată dacă am veni la Malmalson și la Navarre, nu ca niște simplii vizitatori ci ca prieteni.

În răstimpul acesta împărăteasa a mai primit câteva vizite între altele d. Maurice, primarul orașului și pe profesorii Pictet, Boissier și Prevost. Ea discută cu ei știință, artă

și literatură, cu o competență care l-a uimit pe toți. Ea asculta răspunsurile cu o atenție binevoitoare, făcând câteva citații, fără nici o pedanterie și leare ar fi putut să surprindă pe cineva, dacă nu s'ar fi știut că împăratul o poreclise „Agenda lui“.

În ziua în care am văzut-o pe împărăteasa era tocmai ziua unei serbări celebre la Geneva: aceea a lacului. Toate bărcile proprietarilor care au case pe malurile acestor fermeceate, sunt pavonate, decorate, cu girlande și conduse de matrozi îmbrăcați în alb. Scara se trag focuri de artificii și o mulțime imensă venită din toate satele de prin împrejurimi, ține să ia parte la serbare.

În cinstea împărătesei se împodobise o barcă. Barca aceasta era trasă de două lebede; toată celelalte bărci se îngrămădeau în jurul aceleia a Josefinei. Suita Majestății Sale voi să îndepărteze bărcile, dar Josefina se opuse: „Mă simt nespūs de fericită de felul cum sunt primită și e o mare mângăiere pentru cineva de a fi iubit“.

Toată lumea repeta cuvintele acestea înșușindu-le cu strigătele de: Triăscă Impărăteasa! Triăscă Vice-Regele!

Josefina vizită toate manufacturile, făcând sumed rîie de cumpărături și plecând urmată de uralele poporului entuziasmat.

(Continuarea în numărul viitor)

Pisilac și Ionel

*Pisilac frumos
Cu alb și cu negru :
Negru de catifea
Alb de nea.
Pe cap capiușon negru,
Sprâncene îmbinate,
Cravată albă 'n față,
Cu haină neagră 'n spate ;
Bot mic și roz
Ca smeura de munte ;
Ochi mari, rotunzi, de aur
Sub margine de frunte !
Ce stai așa cu ochii
Inșipți parcă 'n perete
Și nu te uiți la mine ?
Ori nu m'auzi, băte ?
Nu vrei să stai de vorbă,
Mă rog, cu Ionel ?
Ești supărat pe el ?
S'au ești trușas ? Ia sama
Că știu ce zice mama.
„Trușia înjosește
„Pe cel cel stăpânește !
„De vrei să neapi pe lume
„Fii blând, fii omenos
„Nu rău și urăcios !”
Nu fii de tot pisică,
Cu nasul, știi, ca ceara,
La orișice nimică
Să scoți pe dată ghiara !...
Pricepi tu ? Vino 'n coacș,
Te aștept să mă săruți !
Nu fii sălbatic, Pisilac,
Fii pisilac drăguț.*

Th. D. Speranțio

Din povestele lui Ion Florea

Intr'o seară, pela sfârșitul lui Noembrie, veni pe la mine finul Florea. Era un ger puternic și el era înghețat, că de-abia mai putea să vorbească. Îți era mai mare dragul să stai cu finul de vorbă, mai ales când venea dela cârciumă. Vorbea totdeauna pe nas și când era puțin amețit, abia-i mai înțelegeai vorbele. Era de vreo cincizeci de ani, mărunț, cu fața arsă de soare, cu nasul încovoiat, purta mustața în sus sau în jos, după dispoziții. În ochii lui mici, duși în fundul capului, citeai șiretenia aceea pe care o au mulți din țărani noștri. Trebuia să plece în noaptea aceea la Roșiori, pe jos, de unde lua vite, ca să le ducă la București pentru tăiere.

Incep să mă leg de el : „Ei, fine, nu ți-e teamă că-ți vor rupe lupii jocul ?” Finul zâmbește șiret, încrezător, și după ce mă plietisește cu laudele lui, despre puterea și curajul pe care l'ar avea să se lupte cu o haită de lupi, îl întreb dacă a văzut vreodată un lup.

„Păi, nașă, pă anu 908, la un an după revoluție, mă trimite naș Mitică la Ruși, să tai lemne lui ta'său, lu naș Ion. Am tăiat acolo trei zăle la lemne. A patra ză, trebuia să plec dă

mult, ca să ajung acasă în vârtoape, cât mai dă dimineață. Pă jos, eu fac patru ceasuri. Eu merg repede la drum naș ! Dă câte ori am bătut eu drumul Bucureștilui și al Giurgiului, dar al Rușilor !

Peste noapte când am auzat cocorșii, m'am uitat pă geam : afară lumină ca ziua, credeam că s'a făcut ziua. Scol pă naș și-l întreb cât e ceasu. Nașu, somnoros, îmi spune că e trei. M'am gândit : să mai stau... mi-era frică să nu mă prindă somnul. M'am îmbrăcat și am plecat. Era în Decembrie. Zăpada căzută de câteva zăle, luminată de lună, solipea de-ți lua ochii. Vântul o îngrămădisise în troene pă marginea drumurilor și prin adăposturi. Era un ger aspru, dă crăpau pietrele !

Mergeam cu vântu în față. Îmi înghețase nasu și urechile și de mastăți îmi atârna ghița, ca șirurile de mărgel. Am trecut prin pădurea din marginea orașului și am mulțumit lui Dumnezeu. Dar drept să spun, că par'că mi-s'a părut că fugea cineva după mine, și am luat-o la fugă : dar cum fugeam eu, așa cu capul îndărăt, am alunecat pă coasta din dreapta drumului și am venit până în vale, dându-mă dă vre-o cincizeci-șaizeci dă ori de aberbeleaca. Mie mi s'a părut că a dat cineva în mine și mi-a dat brânci. Am stat acolo în vale, băgat în zăpadă, un sfert de ceas. Dacă am văzut că nu s'aude nimic, am luat-o iar la deal.

Am trecut și prin pădurea dela satul nou, dar când fugeam, nu mă mai uitam îndărăt. Când mergeam încet, mă uitam, când la dreapta, când la stânga : mă uitam în toate părțile.

Am trecut satu nou și am intrat în pădurea „Pojorâtii”. Am stat nițel. Parcă mi-era frică să merg înainte. Nu s'auzea nimic. Mi-să făcea frică, când vedeam că nu s'aude nici pas dă om, nici ciripit dă pasăre și când trosnea câte o cracă, mi-să ridica părul în sus, și căciula pe care o băgasem peste ochi, mi-să părea că este pe vârful capului. Păi aveam o căciulă mare, dănt'r'un miel mocănesc ! — Mergeam prin pădure și mă gândeam ce dracu ceas o fi fost ăla ! Dacă aș fi plecat la trei, ar fi trebuit să mi-să facă zăună pâla satu nou, ori, parcă mai rău să'ntuneca, că luna da mereu dăvale.

Mergeam cu capu'n jos, ca să văz urma căruților, să nu pierz părtea, când auz : clanț !

Par'că mi-a sărit căciula după cap. Păru mi s'a făcut măciucă, pielea mi s'a sbăcit, și-am rămas ca un lemn, înghețat, fără să pot să zic o vorbă, fără să fac o mișcare.

În fața mea, la vre-o zece-cincisprezece pași, o spurcăciune sgrebulită, cu niște ochi ca de tăciuni : clanț !, clanț ! Ori căi era frig, dă clănțănea, orică vrea să spue că i-am căzut în laț !

Mă căznii să zic și eu, cum să zice : ho, huido, spurcăciune ! Mă căznii să scot toporul dăla brâu. Aș ! vorbele făceau : gâj, gâj, pă gât, și mâna țapână, par'că era făcută dintr'un os, nu să descleșta dă loc.

Mie mi-era frică dă lup, ori lui dă mine ? El sta, eu stam. Mă gândii : Asta trebuie să fie vre-un pui de lup, mai prost. Nu știe de unde să mă apuce ! Incepui să mă încălzesc. Mi să dăsghețaseră mâinili ca pân minune ; parcă mi-să topiseră și chiciurii dăla mustăți, tot trupu îmi ardea, și capu îmi ardea.

Dusei mâna încet la topor, ca să nu mă vadă lupu. Trecui șanțul : trecu și lupu. Trecui îndărăt : trecu și jăgania. Vrusei să țip, să cer ajutor, să sperii dihania, mă forțai, și par'că mă nădușii d'atâta aprindere și sfortare, dar nu putui zice mai mult dăcât : î... î... mi să părea că mă ține o mână dă gât. Aveam eu chibrit, dar era la cismă. Știi, aveam niște cisme bune, mari, dăla nașu, Dumnezeu să-l ierte !

Cum stam eu așa cu lupu, văd o neguroață că s'apropie repede, dânspre șirețești. Era un om călare. Incepui și eu : u... u... dar tot, nu prea tare. Lupu începu să dea îndărăt și trecu șanțu spre pădure. Am aprins un chibrit, dar nu știu dacă l'a văzut lupu, că eu pă lup nu l'am mai văzut, că am luat-o la fugă nene, nene, dă mi-a tingeau picioarele dă nas. Eu crez că nu atingeau dăloc pământul. Parcă mă ducea un Arhanghel în sbor. Călărețul o luase și el îndărăt, poate să speriasse calul, că fugea dă rupea pământu. Dar eu, mai, mai, să-l ajung.

Când am ajuns la a dântâi casă dă rumân, am găsit acolo pă călăreț. Calu era numai spume. Dar eu făceam : gâf, gâf ! M'am trântit jos lângă gard și dă aprins ce eram, crez că să topea zăpada pă lângă mine. A ieșit afară rumănu și mi-a zis : ce cauți tu omule, acum la ora unu dânoapte pă drum. Uite chiar acum pă frățimio era să-l mănânce doi lupi, cu cal cu tot.

Vezi nașă, era ora unu dânoapte tocmai atunci.

„Cămpia”

Așa mi-e iubirea...

*Mi-e dor de-o iubire senină
In sufletu-mi, vad al durerii
S'arunce o clipă lumină
Și-un strop din adâncul tăcerii.*

*Mi-e dor de-o dragoste nouă
Născută din vise senine
Curată ca stropul de rouă,
Iubirea s'o am pentru tine.*

*Mi-e dor de-o iubire adâncă,
Fior din eternul mister,
Să mi fie în suflet o stâncă
Cu fruntea'nălțată spre cer...*

Gella Rontea

Câteva hazuri

Din lac în puț...

Superstifioșii

— Cum, zici că ești orb și citești?
— Nu citeam, dle sergent: mă uitam la poze.

— Am avut un noroc mare!..
— O să ni se întâmple vreo nenorocire.

FILATELIA

Premiile noastre pe luna Mai

Conform cu dorința noastră de a încuraja, prin premii cât mai numeroase pe cititorii noștri filatelici, vom împărtăși și în această lună 7 loturi de câte 100 mărci diferite.

Loturile vor fi distribuite tot prin tragere la sorți.

Spre a putea concura la aceste premii, cititorii noștri vor trimite până la 10 Iunie, toate cupoanele anexate în fiecare număr al „Universului Literar”.

Informațiuni filatelice

Austria: a apărut o nouă marcă poștală de 400 coroane, — albastru-verde, — completând astfel seria seriană austriacă.

Grecia: S'a emis o serie, compusă din două mărci, în amintirea lui Byron: una de 80 lepta, — albastră, — având portretul lui Byron, alta de 2 drachme, violet și negru, care reprezintă sosirea lui Byron la Mavrocordat.

Holândia: S'a emis o nouă serie de

mărci cuprinzând ilustrații foarte bine executate:

Seria cuprinde 5 piese:

5 cent: portretul președintelui Borno.

10 cent: Citadela lui Christophe.

20 cent: Noul palat național.

50 cent: O hartă geografică.

1 gurd: portretul președintelui Borno.

Correspondența filatelică

D-lui Păunescu Loco: mărcile ce aveți nu ne interesează. Vă mulțumim de bunăvoință.

Ticu Popovici Bârlad: România Filatelică știm că apare la Brăila. Cred că dacă i se va scri numai cu această adresă e suficient.

G. Starar: Cupoanele de premii trebuie trimise cel mai târziu până la 10 ale fiecărei luni. Cele sosite mai târziu nu vor fi luate în considerație.

Cântec

*Când, eu, voi fi un pumt de lut
Să-mi faceți îngropare
Unde pădurea ține scut
Și sună 'n veci izvoare.*

*Durerea ce în viață-avui
Rămâie rătăcindă
Căci pentru ea în lume nu-i
O groapă s'o cuprindă...*

Simion Udrescu-Bălești

NOUILE PREMII FILATELICE
ALE
UNIVERSULUI LITERAR
— Pe luna Mai 1924 —
CUPON No. 2.

VIZITAȚI
Cinema „VLAICU”

RULEAZA:

Filmele cele mai frumoase și instructive